

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Papeževa volitev pa Pruska.

Ni še dolgo tega, ko so skoro vsi evropski časniki pretresali volitev novega papeža. Ker pa Pij IX. le ni hotel za smrt oboleti, kakor so njegovi nasprotniki že komaj komaj pričakovali, se je ta hrup s časoma polegel. Zdaj pa so pruski listi zopet začeli pisati o prihodnjem papežu in pomenljivo je, da ravno Viljemov list „Spener. Ztg.“ je sprožil to vprašanje. Pa Prusov ne skrbi tolikanj, kdo da bode za papeža izvoljen, marveč v svoji oholosti mislijo, da katoliška cerkev ne bode imela poglavarja, dokler Pruska ne prikloni, in pretresajo pogoje, pod katerimi bi ona novega papeža pripoznala. Nemška vlada, pravi omejen pruski list, se hoče poslužiti starodavne zgodovinske pravice nemških cesarjev, ki so od papežev zahtevali pripoznanje nemške državne ustave.

Dosedaj v Berlinu niso hoteli o tem nič vedeti, da bi bilo novo nemško cesarstvo eno in isto z nekdanjim rimsko-nemškim cesarstvom, marveč so ponosno trdili, da nova Nemčija je vse kaj drugega. In to je tudi res. Notranje nemško cesarstvo je bilo ustanovljeno od cerkve, ko je papež Leon III. Karolu velikemu iz hvaležnosti za varstvo, ktere ga je cerkvi skazoval, na božični dan 1. 800 cesarsko krono na glavo posadil, in skozi nekaj stoletij so novoizvoljeni nemški kralji še le takrat postali tudi cesarji, ko so bili od papežev potrjeni in kronani. Sedanje prusko-nemško cesarstvo pa je vstanovljeno ali prav za prav z orožjem ter najprvo oklicano od vojakov.

Nekdanji nemški kralji, preden so bili kronani za cesarje, so morali slovesno priseči, da hočejo braniti sv. katoliško cerkev in rimski prestol; novo nemško cesarstvo pa noče ne le nič vedeti o varstvu katoliške cerkve, ampak jo hoče še čisto zatreti. Prusko-nemško cesarstvo se tedaj ne more sklicevati na starodavne zgodovinske pravice, zlasti pa ne sme trditi, da so nemški cesarji imeli pravico od papežev zahtevati pripoznanje nemške državne ustave. Saj je bila ta vstava čisto cerkvena v soglasju s papeži dana in smešno bi bilo trditi da je morala cerkev z nova pripoznati, kar je sama naredila. Ne cerkev državna, ampak kakor smo že izrekli, novo izvoljeni kralji so morali cerkveno vstavo pripoznati in papežem obljubiti vdanost in pokorščino, preden so bili od papežev potrjeni in za cesarje pripoznani. Pač so se nekateri cesarji, ki so hoteli vladati samovlastno, po zgledu nekdanjih ajdovskih, vpirali proti cerkvenemu vplivu, so odstavljali papeže, ki so se strogo držali po ustavi jim odločenih pravic, ter postavljali sebi vdane kreature za protipapeže, pa končno so vendar le morali odjenjati, ali pa v boju s cerkvijo žalostno poginiti. Te razmere med papeži in nemškimi cesarji so se pač pozneje nekoliko spremenile, pa ne siloma, ampak po vzajemnem porazumljenju, po pogodbah (konkordatih). Cerkev je odjenjala, kjer in kolikor je mogla, nikdar pa sile ni pripoznala. „Tudi potem še, pravi „Reform“, ko je po protestantizmu v nemškem kraljestvu zgubila nekaj zemlje, je v svojih deželah ohranila svojo staro zgodovinsko pravico. V vestfalskem miru in vsled njega postale katoliški cerkvi nasprotna naredbi nem-

ške državne vstave je pač kot djanske naredbe pripoznala, ne pa principiarno, in tudi v tem času nobenem cesarju na misel ni prišlo, (izjemši Jožefa II.) od papeža zahtevati principiarno pripoznanje tega, kar dogmam in postavam katoliške cerkve nasprotuje. In ko so se nemški državni stanovi ločili v dve enakopravni stranki, katoliško in protestansko, je vsak novoizvoljeni cesar moral priseči, da bode branil katoliško cerkev in sveti prestol.

Prusi se toraj močno motijo, če menijo, da prihodnji papež bode moral pripoznati sedanjo katoliško cerkvi sovražno nemško vstavo. Če hoče Viljem biti naslednik nekdanjih nemških cesarjev, mora prej on pripoznati vstavo katoliške cerkve, tedaj odpraviti vse nje sovražne določbe sedanje nemške ustave. Potem bo papež zamogel pripoznati državno vstavo in zopet se bode vrnil blaženi mir med vlado in cerkvijo, kakor je pretekla leta na Pruskem vladal. Da to ni nemogoče, in da vlada vsled tega škode ne trpi, pričuje zgodovina nekdanjega nemško-rimskega cesarstva, ki je takrat najsrečnejše in najmočnejše bilo, ko ste obe oblasti, cerkvena in svetna, v lepem miru in zastopnosti živeli. Nemogoče pa je, da bi cerkev spremenila svojo vstavo tako, kakor sedanja Pruska vlada zahteva. To so svoje dni tudi zahtevali nekateri vladarji, ki niso bili nič manj mogočni, kakor je sedaj Viljem, nameravali so to državniki, ki so bili enako zviti in brezvestni, kakor je Bismark, pa niso drugemu dosegli, nego da so sami sebe slabili. Tudi pruski mogočnejši se bodo prepričali, da katoliška cerkev in papežstvo bolj trdno stoji kakor nemško cesarstvo in Hohenzollernska dinastija!

Podlistek.

Na Mune!

(Spisuje J. B—c.)

„Jesiha, jesiha ljutega!“ zavpije nekdo z močnim glasom v sredi gorenjske vasi, in v hipu se zbere krog moža čudne postave tropa radovednih otrok. Mož je oblečen v ozke hlače iz belega domačega sukna, na ramah mu visi jopič rujave dlake brez rokavcev, na nogah ima opanjke, na glavi širok klobuk. Mož je velikanske postave, rumene zagorele barve v obrazu — junak od pete do glave. Moško stopa vstric suhega konjiča, ali pred vozom, s posodami obloženim, v roki ima steklenico, polno neke rudeče tekočine in od časa do časa ponavlja svoj: „jesiha, kupite jesiha!“

Prijatelj, to ti je Mune, doma iz Mun v severni Istriji, pravi čiški korenjak: Mune, njegova rojstna vas, so v srcu Čičarije. — „Pojdi z menoj na Mune“, mi reče prijatelj,

in brž sem bil zadovoljen obiskat zanimivi kraj, kamor sem se že več let napravljal. Zjutraj na dan sv. Marije Magdalene se s prijateljem odpeljem iz Bistrice proti sredini Čičarije. Pelje nas pot memo kolodvora trnovskega v Harije, tukaj se prisede k nama še tretji ter po kratkem počitku drdramo dalje po še precej dobri okrajni cesti proti Novemu Gradu (Castel-nuovo). Novi Grad je prva primorska vas, v katero prideš iz Kranjskega potujoč. Zidana je ne podnožje hriba, na katerem so razvaline starega grada grofov Montecuculi. V novejši, v vasi zidanej graščini so okrajne uradnice. Novograjci imajo svojega dušnega pastirja in malo staro cerkvico, ktero bo morda v kratkem nadomestila nova, lepša božja hiša. Saj tako sem slišal praviti, da mislijo v kratkem novo cerkev zidati. Potreba je velika dostojniše cerkve; denarja je že dokaj v kasi. Na delo toraj, možje! Božje pomoči vam ne bo manjkalo pri težavnem delu. Zanašajmo se, da bo vrli domoljub, vaš sedanji župan g. Š. ves svoj vpliv vporabil, da se delo pogumno prične in srečno dokonča Bogu na čast, ljudstvu v dušni prid, soseski v kinč. Čas je že,

da začnete, saj se že 15 let zidati pripravljate. Če boste vedno dobre letine in boljših časov čakali, ne boste nikdar začeli. Tukaj Pod-Gradom je v duhovniščnici pri svojem blagem bratu letošnjo spomlad izdihnil svojo dušo duhoven ljubljanske škofije, dobro znani pisatelj in učenjak dr. Jože Rogač. Gospod bodi duši njegove milostljiv! Spremljaj nas, častiti bravec, ki si se z nami nekoliko časa Pod-Gradom mudil, dalje na cilj našega potovanja! —

Prišli smo kmalo na veliko cesto, ki pelje po severni Istriji iz Reke v Trst, ktera je pa sedaj, ko se je Št. Peter-Reška železnica odprla, zelo pusta in prazna. Naš voziček jo vkrene na levo proti Reki. Po lepi gladki cesti pripeljemo se kmalo do prve še precej velike vasi. Preden smo se do te velike vasi pripeljali, še blizu Novega Grada, smo opazili na desni strani ceste mnogo mnogo zasejanega gojzdnega drevja; s časom bo vsa okolica zasajena. Lep dokaz, da v Primorju resno mislijo na nasajenje Krasa. Pri nas na Kranjskem se je v tej zadevi še malo storilo.

Moj Harijski prijatelj me po rami potrka kazaje na bližnjo vas, rekoč: „Glej, tu so Ra-

Politični pregled.

V Ljubljani 5. oktbr.

Avstrijske dežele.

Cesarica je bila 4. t. m. v Baden-Badenu, kjer je bila sprejeta po pruskem cesarji in cesarici, ktera je potem tudi obiskala. Od tod gre v Possenhofen, kamor pride potem tudi cesar.

Z Dunaja. Vladni list prinaša imena 8 novih udov gosposke zbornice, ki so bili te dni imenovani. Ti so: Baron Sina, generala Kellner in Rossbacher, grofa Dzieduszycki in Widmann-Sedlnicki, baron Ceschi, Schmitt in Engerth.

Kakor poročajo dunajski listi, se bo državni zbor pečal z davkovsko reformo, s postavo o delnicah, z vravnanjem borzne trgovine in s popravom postav o železnicah. Razun tega pa je pričakovati, da bodo nemški liberalci zopet kake verske postave ali popravke že sedanjih predlagali.

Česko. Kar besedujejo ustavaški listi o tem, da grof Hohenwart s posredovanjem grofa Harranta pregovarja staročeske poslance, da bi vstopili v državni zbor, je vse izmišljeno. Naj bi bili ti listi čakali s takimi bosimi vsaj do tistega časa, ko bodo volitve na Českem končane.

Dalmatinski vladni namestnik baron Rodič je, kakor se piše dunajskim listom, poslal odpoved ministerstvu; pravi, da odstopi zaradi tega, ker se je svoje dni italijanizmu Pozziju preveč vpliva dovolilo v namestništvu in ker vlada v srednjih šolah noče vpeljati slovanskega jezika, dasiravno je ogromna večina Slovencev v deželi. To je mož, kterege naj bi drugi namestniki, deželni predsedniki in načelniki, posnemali.

Vnanje države.

Pruski državni zbor, ki se bo, kakor je že znano, sešel 18. t. m., se bo pečal razen z navadnimi postavami tudi z načrtom civilne zakonske postave, ktera bo gotovo provzročila živahne razgovore. Socijalni demokrati snujejo velikanske deputacije, ki se bodo pritoževale zaradi prelomljenja društvene ali zbornske postave, njim nasproti pa napravljajo „nemška“ stranka (Bismarkovi privrženci) shode, pri katerih se Bismarkova politika po vsem odobruje.

čice, slavna kolonija beračev (Bettlerkolonie), ki največji kontigent beračev slovenskim deželam pošilja. Ako srečaš, prijatelj, na Gorenjskem, Notranjskem, Dolenjskem, Štajarskem ali na Koroškem razmršeno baburo, umazano in raztrgano, v čiški obleki, velikrat z otrokom v zibeli na hrbtu in jo vprašaš: „Od kod si?“ odgovorila ti bo — ako se ne laže, kar se pa pogostoma zgodi —: „iz Račice sem“. Čudil se boš, ako ti povem, da imajo Račice več kot 60 hiš in le iz kakih 6 ali 7 hiš ne hodijo ženske z beraško mavho po svetu. Vse druge morajo na bero spomladi in v jeseni. Pravijo, da se na Račicah dekle ne more omožiti, ako se ni vsaj trikrat bogato obdarjena s potovanja na dom vrnila. Zna toraj še kedaj kakemu prenapetemu jezikoslovcu na misel priti, da se je popred vas „Beračice“ imenovala, ter se je v teku časa ime v Račice skrajšalo. Možje ostajajo doma in gospodarijo, ženske jim po svetu beračijo. Polja imajo v resnici malo, pa da so ženske doma, ko se po svetu vlačijo, bi njive boljši obdelovati zamogli, in ne bi jim treba bilo okrog se potepati. Ako vidiš račiške beračice raztrgane in umazane z bisago

Francoski list „Journal des Paris“

pravi, da je Mac Mahon prejel od papeža prav prijazno in vljudno pismo, v katerem pripoznava vse, kar je Francoska za-nj storila. — „Monde“ piše, a ne še za gotovo, da je Francoska, ko je poklicala ladijo „Orenoque“ domu, sklenila z Laško novo pogodbo za varnost papežev. V tej pogodbi je boje dogovorjeno, da smejo francoske vojne ladije v vsako laško luk, da more papež na nje pobegniti, dalje da dobi papež poseben telegraf iz Vatikana do Pariza, po katerem bi se mogel direktno s francosko vlado pogovarjati, in da sme papež, ne da bi mu laška vlada branila, vsako francosko barko, ki bi bila v kaki laški luki, telegrafično na pomoč poklicati, na kateri koli kraj, če bo treba. — Pa kaj bi se brigali Lahi za tako pogodbo? Toliko, kolikor za ono od 15. septembra.

Laška „Gazzetta d' Italia“ prinaša naslednje zanimivo poročilo: „Skepi zaradi razpušenja zbornice in razpisanja novih volitev so dogotovljeni in treba jih je le še podpisati. Kralj sicer ni zoper razpuščenje, pa vendar le čaka, preden mu dotične sklepe predlože v podpis, se bode li posrečilo, cesarja Viljema pripraviti, da pride na Laško. Tega pač še nikjer ni bilo, da bi bila notranja vlada dežele odvisna od obiskovanja kakega vnanjega vladarja, ali pa da bi bili to celo po časnikarjih razglašali. Samo laška vlada mora to trpeti! Nekdo, ki je blizu Kvirinala, poroča, da Viktor Emanuel je prepričan, da nemškega cesarja v pozno jesen tega leta ne bo v Rim. Ako bi ga obiskal, bi se to zgodilo o pustnem času. — Dolgo je iskal Minghetti povsod okrog da bi našel ministra očitnega uka. Poslednjič je menda dobil zmožnega moža v osebi poslanca Bonghi-a. Po vradnem izkazu znaša proračun za l. 1875 stroškov 1.320.701.519 lir 41 cent.; dohodkov pa 1.266.555.061 lir 43 cent., tedaj primanjkuje 54.146.457 lir 98 cent. Vsako leto je po po proračunu pomanjkljiv majhen, kedar je pa leto pri kraju, se pomnoži za dvakrat in trikrat, ker dohodkov ne dobe, na ktere so se zanašali, stroški pa se množe.

Hanoveranski kraljevič se ima oženiti s princesinjo dansko, Tyro. Zveza teh kraljevih rodovin, ki ste s tolikimi evropskimi dvori v zlahti, dela že zdaj Prusom glavnice.

na rami nadležno krajcarja prositi, ne misli, da so doma tudi take. Tukaj so čedne in v nedeljah, tako me je zagotovil človek, ki ima priliko jih vsaki dan opazovati, o nedeljah so celo našopirjene in nališpane, da jih ne bi nikdar za Račičanke imel. Ko se mislijo na bero — tako imenujejo beračenje — podati, se v trumah zbirajo v nekem borštu unkraj Novega grada, tam odložé svojo boljšo obleko, napravijo se v cunje, razmršijo lase, bisago na rame — in hajdi po svetu! Gorjé hiši, kamor pride nadležna babura. Ne zameri mi, prijazni čitatelj, da smo se toliko časa mudili pri beraški vasi, ali ona je vsakako znamenita, ona je pravi „unicum“ med tukajšnjimi vasmí. Poj-dimo dalje!

Ne daleč od te vasi (pa ker nam je še precej od rok, ne pojdemo sedaj tje) je dolga in postorna jama „Račiška jama“. Z baklami in s spremljevalci greš lahko četrť ure pod zemljo, dokler ti hladna vodica v podobi jezer-čeka poti ne zapre. Tudi nekoliko manjših podzemeljskih votlin je krog Novega Grada.

(Dalje.)

Deželni zbori

Dež. zbor kranjskega sedma seja 3 okt. Poslanec Pakiž se obrača pismeno do deželnega odbora zaradi turjaške ceste. Poslanec Murnik izroči prošnjo trgovinske zbornice kranjske, da bi deželni zbor podpiral to zbornico v prizadevanji, da bi se dolenjska železnica pričela delati za podporo nesrečnim Dolenjcem. Poslanec Kramarič in drugi prašajo vlado, ali je je volja taiste stroške, ktere je prizadela zaprtija (kordon) o goveji, kugi občinam povrniti, oziroma poplačati iz državne blagajnice. Vladni zastopnik odgovarja na to koj v tej seji, namreč, da se bo to zgodilo.

Poslanec dr. Costa in drugi interpe lirajo vlado, kako je to, da se v bistrškem okraju zavoljo slabe letine ni še davek odpisal, marveč da se ravno zdaj z vso silo izterjuje, ter vprašajo, kaj misli vlada v tej zadevi storiti. Zanimivo je to, da na tej interpelaciji, ki se poteza gotovo za prid ljudstva, ni podpisan nobeden nemškutarskih poslancev. Se vé, kaj jih briga davek kterege ljudstvo plačuje!

Grof Barbo in drugi, med njimi tudi kočevski poslanec Braune, interpe lirajo vlado, kako je to, da je glavni referent komisije za vravnanje zemljiškega davka, g. Pajk, od te stopinje odstavljen in na njegovo mesto prišel tujec Kreman. Interpelacija se glasi:

Interpelacija do slavne deželne vlade.

Kakor v nekterih drugih deželah, tako je tudi v naši, ko je deželna komisija za vravnavo zemljiškega davka po postavi od 24. maja 1869 začela svoje delovanje, nastal strah, da bi se ta postava izvršila našemu pod silnimi davki zdihajočemu kmetištvu na pravico, ampak le na korist fiškalno.

Ta strah ljudstva našega so očitno večkrat razodeli neodvisni naši domači časniki, ki so odkrili mnogo nerednosti, ki so se godile v okrajnih komisijah. Tožili so in to po pravici, da na čelu postavu izvrševajočih organov stoje tujci, ki ne poznajo dežele naše, tedaj ne zemlje njene, ne podnebnih in še drugih krajnih razmer ne, — tujci, ki še jezika našega naroda ne razumejo in s prizadetimi kmetovalci govoriti ne morejo, a vendar si drznejo, svoje napačne zapopadke o deželi naši za prave in resnične proklamovati in o cenitvi zemljiških pridelkov vrivati jih drugim možem, ki deželo našo in vse razmere njene popolnoma poznajo.

Tej pritožbi bi se utegnili ugovarjati, da tudi ljudstvo ima svoje zastopnike v okrajnih komisijah in v deželni komisiji. — Čast in hvala možem, ki v zavesti svoje dolžnosti so se tu in tam potezali za pravo in obveljavo postav, ali žalibog, da še pogostoma so slišale se pritožbe, da mnogi zastopniki ljudstva niso storili dolžnosti svoje, bodi si iz nevednosti, iz nečimrnosti ali pa iz spovoljehstva. Pust ivši na stran nektore dogodbe prejšnjega časa, ki so osupnile zemljiške posestnike in jih s strahom navdale, da ne bi po novi postavi prišli iz dežja pod kap, ne moremo zamolčati one dogodbe preteklega mesca, ko je administrativni referent g. Jan. Pajk, ki deželo našo temeljito pozna in se vsikdar zvestega uradnika svojem cesarju skazal, nenadoma odstranjen bil od svoje službe zato, ker različne misli med njim in glavnim inšpektorjem Kremanom se niso dale drugače poravnati, in tako je moral domačin, ki zemljo kranjske dežele in razmere dobro pozna, umakniti se tujcu, ki menda v postavi od 24. maja 1869 išče fiškalno stališče.

Sploh je znano, ali kakor Nemec pravi, „es ist ein öffentliches Geheimniss“, da je g. Pajk pred odhodom svojim z odkritosrčno besedo v posebnem pismu, ki ga je izročil deželni komisiji, razodel glavne pregreške in napake, ki se nahajajo v operativnih komisijah in so v nasprotju z postavo od 21. maja 1869.

Podpisani, trdno prepričani, da g. Pajk je imel priliko obilo v dež komisiji opazovati, ali se opravila za vravno zemljiškega davka izvršujejo po predpisih postave, ali ne, od druge strani pa uverjeni, da tako lojalni uradnik, kakor je Pajk, je ostro kritiko o izvrševanju večkrat omenjene postave opiral le na dejanske dokaze, drznejše postaviti sledeča vprašanja:

1) ali je sl. deželni vladi prišla na znanje ona spomenica bivšega administrativnega referenta Pajka o pregreških in napakah operativov za uravnavo zemljiškega davka po postavi od 24. maja 1869?

2) Če jej je ta spomenica znana, ali je morebiti že potrebno učinila, da se na tanko in nepristransko vse točke one spomenice preiščejo, in če se najdejo opravičene, da se temeljito odstrani vse, kar je zoperpostavno, in kar je krivo te zoperpostavnosti?

3. Če pa sl. vlada morebiti do zdaj nima vednosti o imenovani spomenici, vprašamo jo: ali jo je volja, potrebno vednost o njej doseči in energično deleti na to, da se postavi od 24. maja 1869 v vseh ozirih zadosti in zemljišča Kranjske dežele že zdaj preobložena po davkih, ne obložijo s še večimi bremenami in se po takem ne zgodi, da popolnoma onemorejo davkeplačevalci naše domovine?

V Ljubljani 3. oktobra 1874.

Grof Barbo, Rudež Karol, Pakič, Kramarič, Toman, Tavčar, dr. Poklukar, dr. Costa, dr. Bleiweis, Murnik, Kramar, Obreza, Braune, Kotnik, Lavrenčič Matevž, Horak, Kozler.

Potem se sprejmejo sledeča poročila. Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu za l. 1873. in o proračunu za l. 1875. norišno-stavbenega zaklada; poročilo finančnega odseka o proračunih porodišnega, norišnega iz najdenišnega zaklada za l. 1875; poročilo finančnega odseka o razmeri, koliko stroškov za realno šolo naj prevzame ljubljansko mesto in koliko Kranjska dežela; poročilo deželnega odbora s proračunom normalno-šolskega zaklada za l. 1875. in računskim sklepom za l. 1873.

Za pretresovanje načrta občinskega reda nasvetuje dr. Costa, da se konstituirajo ves zbor kot odsek, ker je ta reč zelo važna in je vsak poslanec v njej strokovnjak. Ta nasvet se sprejme in ima zbor odsek že danes sejo.

Druge točke so bila poročila finančnega odseka o računskih sklepih in proračunih različnih deželnih zakladov in misliti je bilo, da se bo vse gladko izteklo. Toda nemškutarska stranka je dobila letos novega junaka, dr. Schrya, ljubljanskega poslanca, ki si je hotel v tej seji zlate ostroge priboriti. Ko je namreč Dežman poročal o gledišnem zakladu in v imenu odeska predlagal „dramatičnemu društvu“ 2400 gld. podpore, kakor lansko leto, je zasedel ta Benjamin nemškutarskih poslancev svojega vranca in ga zakadil proti Slovenem. Dasiravno pa je zelo ropotal zoper slovensko gledišče, ni mogel nič novega povedati, kajti tega vranca so pred njim jahali že Dežman, Kromer, Apfaltrern, Thurn in še nekteri, celih sedem let, toraj je že zelo oguljen, in tudi dr. Schrey, ta „nova moč“, ni dosegel družega ž njim, kakor da se je pokazal hudega

sovražnika slovenske narodnosti in zatiralca vsega, kar bi narod slovenski moglo izobraževati. Hotel je „dramatičnemu društvu“ odščitni 800 gld. podpore ter dovoliti za letos le 1600 gld., drugo leto še manj, tako da bi nazadnje nič več ne dovolil in „dramatično društvo“ sčasoma odvadil vse podpore. Njegovi razlogi so bili puhli, kakoršni so se že večkrat, kipeči iz Slovence črtečih ust kakega levičarja, razlegali po dvorani. Vspeh njegovega besedovanja je bil popolnoma — nič, ker g. dr. vitez pl. Schrey vrh vsega tega še strašno slabo in dolgočasno govori.

Dr. Costa ga je v vseh razlogih popolnoma in sijajno iz sedla vrgel. Pred njim že je bil poslanec Kramarič opomnil, da je vsa dežela vesela slovenskega gledišča, ker je bilo prej tako samo nemško; dr. Costa pa se je spustil v bolj natančen boj z dr. Schreyem in mu dokazal, da temu poslancu in njegovi stranki ni toliko za 800 gld., ktere hočejo dram. društvu odbiti, kolikor zato, da bi vse, kar je slovenskega v deželi, zatrli in tako nemškemu gledišču s časoma vso podporo naklonili. Zakaj pa ni nihče besedice črnil, ko je n. pr. hranilnica pri zidani realke prav po nepotrebnem zapravljala denar, kterelega mora vsled svojih statutov obračati deželi v prid? — Izvrstno je branil govornik tudi dramatično društvo neopravičenih napadov Schreyevih ter tega novega „viteza“ tako vrgel ob tla, da ni mogel več k sapi priti.

Dr. Bleiweis pravi, da ni nič strašnejšega kakor če se kaka družba dolgočasi. Vse, kar je povedal dr. Schrey — in povedal je vse, kar je imel na srcu, — se je slišalo že sedem let iz one strani, samo da je ta govornik oglasil se v „mol-tonu“. Ker ga je pa dr. Costa tako izvrstno podrl, ni treba daljšega besedovanja, toraj naj bo konec debati.

Poročevalec Dežman je sedel na žeblih. Podirati predloga odsekovga ni mogel, priporočati ga pa mu ni pustilo nemškutarsko srce. Toraj ni rekel ne bev ne mev in je dal poslancem na voljo, sprejeti ga ali ne. Sprejel pa se je z večino, tudi poslanec dr. Savinšek je glasoval za-nj.

Peticija nekterih lastnikov gladišnih lož (se vé, da nemškutarjev), ki zahtevajo, da se gledišče, zdaj zavarovano pri banki „Sloveniji“, za naprej zavaruje pri kakem drugem društvu, se izroči deželnemu odboru, ker ta reč spada v njegovo področje.

V štajarskem dež. zboru je interpeliral poslanec Bärenfeind (konservativec) vlado, ali je je volja podaljšati obrok za pritožbe zoper vravnanje zemljiškega davka, ali pa podati zboru o tem posebno postavu. Sprejela se je postava, da se napravi poseben deželni šolski zaklad. Sklenilo se je tudi obrniti se do ministra nauka, da predloži postavu, v kateri bi se nekatere določbe državne postave o oskrbovanji pokojniškega zaklada učiteljev premenile.

V tirolskem deželnem zboru je zgubilo osem laških poslancev, ki nočejo priti v zbor, svoje mandate.

V predarelskem deželnem zboru je odsek, izvoljen za načrtanje podlage postave za ljudske šole, sklenil sledeče resolucije: I. Vsa telesna in duševna odgoja otroka, kateri se mora posebno izobraževanje po poduku kot neopustljivo sredstvo prištevati, je po naravi dolžnost, toraj neoddaljiva pravica rodbinska. — II. Dolžnost katoliške rodbine je katoliška odgoja otroka. Katoliško odgojevati pa rodbina otroka brez cerkve ne more. Cerkev ima tedaj na podlagi rodbinskega prava, pa tudi na podlagi svojega božjega poklica pravico odgoje-

vati po poduku v veri in pravstvu, po deljenji zakramentov in da nadzira vsak drugi poduk toliko, da se vjema z njeno odgojilno delavnostjo. III. Naloga države je, braniti rodbini pa tudi cerkvi pravico do odgojevanja.

V moravskem deželnem zboru je odgovoril deželni namestnik na interpelacijo Kuzija zaradi naprave družega slovanskega izobraževališča za učitelje, da se bo tako izobraževališče odprlo že prihodnje leto. — Kdaj pa pri nas?

V dalmatinskem deželnem zboru so predlagali Bajamonti in drugi italijansimi adresi do cesarja, naj bi deželni zbor razpustil. Najbrže jih želó jezí, da imajo Slovani, katerih je samo pol milijona, ne pa Lahi, katerih je 10.000 v deželi, večino v deželnem zboru. Ta predlog bo, se ve da, zavržen.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, 2 oktobra. (Čehi in Golos — Skrejšovský. Znano je, da razun domačih ima naša vlada tudi celo vrsto tujih listov, kateri iz njenega bogatega „dispositions-fonda“ zobljejo, v zahvalo pa njeno modrost in previdnost hvalisajo in povzdigujejo. Kadar hoče kaj doseči, pošlje vreden članek enemu teh listov, za katerim ga vsi domači vradni listi ponatisnejo, češ, da tujci tako sodijo o naših razmerah. Taki listi so francoski „Journal des Debats“, in ruski „Golos“, ki je nedavno Čehom svetoval, da naj svojo državno-pravno opozicijo popusté. Vsled tega nastalo je veliko veselje v časnikarskem dunajskem in nedunajskem Izraelu, ki zdaj skoz celi teden pretresa in premeljuje „Golosov“ spis. Kdor pa natančneje pozna ta list, ki se kakor kameleon spreminja, tudi vé njegovo veljavo presoditi. Naša izvrstna „Politik“ imenuje ga rusko „Neue fr. Presse“, ki je po leti panslovanska, po zimi pangermanska, na jesen pa premišljuje, kako barvo bode oblekla v prihodnjem času. Pred nekaj časom priporočal je „Golos“ federalizem, a ker ta sedaj vladajoči stranki ni po volji, se za „Golosov“ svét ni zmenila; zdaj pa, ko ta žurnalistični metopir, kakor ga „Politik“ imenuje, piše proti politiki vrlih Čehov, postal je njegov glas naenkrat tako veljaven, kakor da bi se bil na Olimpu samem nasrkal politične modrosti. Pa kakor že velikokrat prej, tako se dunajski liberalni listi tudi zdaj prezgodaj veselé, da bodo Čehi odjenjali. Kadar nam bodo „Politik“, piše včerajšna „P.“ sama, „Pokrok“, „Posel“, „Moravska Orlice“, „Vaterland“ in drugi naši listi svetovali popustiti zgodovinsko podlago sedanjega našega nasprotovanja, potem naj v božjem imenu na Dunaji zaženo alelujo o spreobrnitvi Čehov, glas „Golosov“ pa „Jour. des Deb.“ in družih enacih na vogleh stoječih postreščekov nam je le nov dokaz, kako čisto pohabljen je naprava, ki tako milo in silno po vnanjih deželah išče pomoči zoper trdovratne Čehé, in ki je stikovala že po vsih semenjih, kjer je upala stakniti kako norsko kapo. Prepričani smo, da nam bodo v prihodnje tudi še nekteri turški listi začeli svetovati, da naj polumesecu na korist popustimo svoje nespametno stališče, ter začnemo kupčevati s — turškimi srečkami (Türkenlose), kar je, kakor znano, tudi dobro avstrijsko.“

Mesto Hlinsko je g. Skrejšovskega imenovalo za častnega meščana zaradi njegovih zaslug kot enega prvih političnih voditeljev českega naroda.

Razne reči.

(Odbor „Slovenske Matice“) bo imel v petek 9. oktobra ob 5. uri popoldne svojo 13. sejo. Vrsta razgovorov bo: 1. o deputaciji slov. Matice k odtvorjenju jugoslov. vseučilišča v Zagrebu; 2. o nadaljevanju Atlanta; 3. o Schödlerjevi botaniki in zoologiji; 4. o g. prof. Kersnika rokopisu avstrijske zgodovine; 5. tajnikovo poročilo občenemu zboru. 6. račun za preteklo in proračun za prihodnje leto; 7. navzeti posameznih odbornikov.

— Krivoverci starokatolčani sami sebe smešijo kakor žabica v basni, ki se je napejala, da bi bila velika kakor vol, je pa počila. Iz Friburga se naznanja, da je v njih zboru Schulte svetoval tudi odbor za misijone. Se vé, da k temu potreben je drugi nasvet: zbirke za posebno zalogo v prid taci krivoverških misijonov. V odboru za misijone „figurirajo“: Zirngiebel, Cornelius, Huber, Mesmer, Friedrich. Pri teh se pogreša samo še kak par možakov „Slov Naroda“, kateri je undan tako „moško“ povedal, kako jako se „starokatolčani“ razširjajo! Neki Guerrieri Gonzaga se je usknil potem na tribuno in povedal je, da papeštvo mora neogibno zginiti, ako imate Nemčija in Italija živeti. . . To to! Revšeta s takim kričem nehoti sama razodevajo, koliko moč papeštvu pripisujejo in kako se ga bojé. — Tako pa misli tudi strahotni veljavnik „narodovcev“, saj pohvalil je „največjega zdaj živega pravo — in državoslovca Bluntschli-a“, ki boje pravi, da „ultramontanska misel je v ostrem in nespravljenem protislovju s principom življenja, s celo eksistencijo in namero moderne države, da ultramontanska stranka je ravno zategadelj principijelno smrtna sovražnica sedanje kulturne države“: — rudečkar Bluntschli in „Narod“ pa sta postala srčna prijatla kakor svoje dni „Pilatuž in Herodež“, postala sta tudi petolizca Bizmarkovih sanjarij.

— Ali jih bodo Angleži smodili? Modrijan nove šege, gospod Turnbull v Westhartiepool-u, je v srenjskem zboru stavil predlog za sežiganje mrličev. To se je bilo razglasilo že prej in dve sto žensk se zbere, da bodo opsikale, obrlzigale „novega prismojenca“. „Sežgite ga!“ so kričale. En oddelek teh žensk je prigrmel celo v dvorano, kjer je bil svet in so na novo šum zagnale, potem so položile na mizo prošnjo zoper sežiganje. Komaj jih je potolažil predsednik, da so odšle, ko jim je zagotavljal, da to se nikakor ne bo zgodilo, toda že odhajaje so vpile: „Sežgimo Turnbull-a. Pričnimo z njim! Vrzimo ga v peč!“ Kadar so bile žene odšle, je res Turnbull svoj „prismojeni“ predlog vtrjeval; vendar pa pri glosovanju ni dobil več glasov, razun le svojega samega. Za plačilo je imel to, da so ga pri odhodu ravno tiste trume med hrupom preganjale, dokler ni petá odnesel na dom.

— Imenovanja. Na mariborski realki, kjer bode letos še 7. razred, imenovan je za ravnatelja Jož. Frank, dosedaj profesor na realki v Lincu; — za ravnatelja realke v Gorici dr. Schreiber, dozda gimn. profesor v Solnogradu; za ravnatelja mestne realke v Trstu Liborij Peiker, dozda ravnatelj občinske nižje realke v Jägerndorfu na Šlezkem. Kakor kažejo imena, sami Nemci. Čakajmo še, kdo da pride za gimn. ravnatelja v Celje, potem bo še le prav očividni uspeh naših „mladih“ politikarjev, ki so v drž. zboru na stran nemških ustavovercev stopili. „Gosp.“

— Duhovske spremembe v Lav. škofiji. Č. g. Lov. Potočnik je postal župnik in dekan v Gornjem gradu. — Prestav-

ljena sta č. g. kaplan: Vras Jož. starji za namestnika k Materi Božji v Pušcavo, in Jurčič Jož. k sv. Benediktu v slov. gor. — Na novo vmesten je g. Haubenreich Al. za kaplana pri sv. Martinu blizo Vurberga.

— Pri žrebanju državnih srečec od l. 1854 so bile vzdignjene naslednje številke: 178 163 373 496 846 922 1018 1161 1264 1278 1340 1527 1569 1622 1888 2205 2305 2321 2420 2627 2799 2834 2838 2911 3217 3398 3592 3814 3859 in 3990; od 62 dobitkov pripade glavni dobiček 50.000 gld. na serijo 3814 št. 40, in drugi dobiček 20.000 gld. na s. 1888 št. 43; dalje so dobiček po 5000 gld.: serija 178 št. 10 in 21; s. 1161 št. 20; s. 1340 št. 28 in s. 3592 št. 24; po 1000 gld.: s. 373 št. 22; s. 846 št. 50; s. 1264 št. 41; s. 1622 št. 24 in s. 1888 št. 45, in po 400 gld. so dobile: s. 178 št. 25 in št. 26; s. 263 št. 42; s. 373 št. 2; s. 496 št. 36; s. 846 št. 14 in št. 42; s. 922 št. 22 in št. 36; s. 1018 št. 36; s. 1272 št. 43; s. 1340 št. 13 in št. 29; s. 1527 št. 28 in št. 30; s. 1622 št. 2, 4 in št. 42; s. 2205 št. 37, 39 in št. 43; s. 2321 št. 43; s. 2420 št. 45! s. 2627 št. 1, 18 in št. 49; s. 2699 št. 4, 8, 34 in št. 36; s. 2834 št. 36 in št. 47; s. 2838 št. 2, 10 in št. 41; s. 2911 št. 1, 11, 16, 19, 22 in št. 47; s. 3217 št. 47; s. 3398 št. 17 s. 3592 št. 30 in št. 35; s. 3859 št. 3 in št. 6, in s. 3990 št. 17 in št. 41. Vsim drugim 1438 dobitnim številkam pripade naj manjši dobiček po 300 gld. st. den.

Listnica vredništva.

G. F. Č.: 10 delnic banke „Slov.“ smo prejeli in bomo skušali vstreči vašim željam. G. M. V. v R.: Za poslano se vam zahvalujemo, več pismeno, kadar bode čas pripuščal.

Eksekutivne dražbe.

8. okt. 3. Ter. Boh-ove iz Artiže vasi (641 gl.) v Zatičini. — 3. K. Voltman-ovo klobučar v konkurzu, v Ljubljani. 9. okt. 2. Jan. Hafner-jevo iz Labarij (5158 gld.) v Ljubljani — 2. J. Hočevar-jevo iz Curila (1495 gld.) v Metliki. — 2. M. Kavbar-jevo iz Katez (1464 gld.) v Novomestu. — 1. J. Novak-ovo iz Plošince (1170 gld.) v Senožečah. — 1. Andr. Čuk-ovo iz Loma (1598 gld.) v Idriji. — 10. okt. 3. Vrbani Eržen-ovo (2500 gld.) v Loki. — 3. Jan. Koje-ovo v spod. Šiški (1940 gld.) v Ljubljani. — 2. Mart. Kambič-ovo iz Sod. jevrha (324 gld.) v Metliki. — 1. Mart. Pire-ovo iz Predgriš (2176 gl.) v Idriji.

Zahvala

„Peštanski zavarovalni družbi“.

Podpisana Mat. Fiksel in J. Petavs na Vrhniki sva pogorela in potrdiva, da nama je „Peštansko društvo“ po zastopniku g. Franc Dreniku škodo pošteno izplačalo, ter se čutiva dolžna to društvo posebno priporočati vsim posestnikom.

Gosp. Drenik-u se še posebno zahvaljujema za naglo in pravilno pregledovanje in poravnanje škode.

Na Vrhniki 2. okt. 1874.

Matevž Fiksel št. 104.

Janez Petavs št. 207.

Da so imenovane osebe svoje odškodovanje popolnoma prejele, se potrjuje.

Županija Vrhnika 2. okt. 1874.

(52—1)

Ogrin.

Telegrafične denarne cene

5. oktobra.

Papirna renta 70.55. — Srebrna renta 74.45. — 1860letno državno posojilo 108 10. — Bankine akcije 990 — Kreditne akcije 247.75. — London: 109 45. — Srebro 103.60. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.78.

Denarstvene cene.

3. oktobra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	70.50	70.60
5% renta v srebru	74.10	74.25
Srečke (lozi) 1854. l.	102.50	103.—
„ „ 1860. l. cel.	108.50	108.75
„ „ 1860. l. petinke	111.—	112.25
Premijski listi 1864. l.	135.75	134.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	76.75	77.25
Hrvaške in slavonske po 5%	80.—	—
Sedmogradske po 5%	75.25	75.75
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	989	991
Unionske banke	129.70	130.—
Kreditne akcije	249.—	249.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	920.—	—
Anglo-avstr. banke	160.75	161.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	165.—	165.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	106.—	106.50
„ „ 50 „ „ „	52.—	53.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	25.—	25.50
Salmove „ 40 „ „ „	30.50	31.50
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	25.50	26.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	23.—	24.—
St. Genois „ 40 „ „ „	24.—	25.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	19.—	19.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	20.75	21.20
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.25	5.26
Napoleonsd'or	8.78	8.78
Srebro	103.70	103.80

Verlag v. Gebr. C. & N. Benzinger
in Einsiedeln (Schweiz).

Alte und Neue Welt.

Illustrirtes katholisches Familienblatt
zur Unterhaltung und Belehrung

Jährlich 16 Hefte in Umschlag zu 52 Seiten Text mit vielen Illustrationen. Außerdem in 7 Hefen je 1 besonderes schönes

Einschalt-Bild auf Conspapier

Preis: per Heft

40 Pfg. R. W., (4 Sgr., 14 Kr. Südd.) 50 Cts. per Jahrgang: 6 Mark 40 Pfg. oder Fr. 8.

Ausgabe in 48 Wochen-Nummern per Quartal 1 Mark 60 Pfg. Fr. 2.

Dazu 1 prachtvolle Del-Farbendruck-Prämie
„Auf dem Kirchhofe“

gegen Nachzahlung von nur Mark 1.20 Pfennig (12 Sgr., 42 Kr. Südd.) Fr. 1. 50 Cts.

Vorrätig bei

Ottokar Klerr,

Buchhändler in Laibach.

Das Heft der „Alten und Neuen Welt“ kostet in R. W. 24 fr., per Post unter Kreuzband 28 fr.

Die Prämie ist gegen geringe Nachzahlung im Betrage von 80 fr. zu haben. (51—2)

Natistili Blaznikovi dediči v Ljubljani.